

USTAWA

z dnia 2021 r.

o zmianie ustawy – Kodeks pracy, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Prawo bankowe oraz ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych

Art. 1.

W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320) w art. 87¹ w § 1 w pkt. 1 wyrazy „minimalnego wynagrodzenia za pracę” zastępuje się wyrazami „85% minimalnego wynagrodzenia za pracę”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320) w art. 125 w § 2 wyrazy „wolne jest w każdym czasie od egzekucji 60%” zastępuje się wyrazami „wolne od egzekucji jest w każdym czasie 50% wynagrodzenia”.

Art.3.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1896) w art. 54 w ust. 1 wyrazy „75%” zastępuje się wyrazami „50%”.

Art.4.

W ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1643, 1639) w art. 28 w ust. 1 wyrazy „75%” zastępuje się wyrazami „50%”.

Art. 5.

Do postępowań egzekucyjnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustaw zmienianych w art. 1 - 4 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 6.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel uchwalenia ustawy

Projektowana ustawa jest reakcją Komisji do Spraw Petycji Sejmu RP na petycję skierowaną do Sejmu RP Nr BKSP-145-577/19 przez pana Kamila Łagodzkiego – którą Komisja uznała za zasadną.

Celem projektowanej ustawy jest zwiększenie skuteczności egzekucji sądowej i administracyjnej, poprzez zmianę czterech ustaw: ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe oraz ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Projektowana ustawa zawiera zmiany przepisów umożliwiających prowadzenie egzekucji należności innych niż alimentacyjne na zadowalającym poziomie i stanowi uzupełnienie dotychczas podjętych działań legislacyjnych mających na celu poprawę efektywności tych egzekucji.

2. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana oraz różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Projektowana ustawa wprowadza zmiany w zakresie kwot wolnych od potrąceń w egzekucji z wynagrodzenia za pracę (w tym z wynagrodzenia osadzonego / skazanego) oraz z rachunku bankowego i analogicznie z rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej.

W przypadku wynagrodzenia za pracę kwotę wolną od egzekucji stanowi obecnie równowartość minimalnego wynagrodzenia - projektowana ustawa zawiera propozycję obniżenia tej kwoty do 85% tego wynagrodzenia. W przypadku wynagrodzenia osoby skazanej proponuje się obniżenie limitu kwoty wolnej od egzekucji z równowartości 60% minimalnego wynagrodzenia do 50% tego wynagrodzenia. Środki zgromadzone na rachunkach bankowych i rachunkach w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych byłyby wolne od potrąceń do wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia, obecnie limit ten wynosi 75% tego wynagrodzenia.

Proponowane zmiany wynikają z niskiej skuteczności egzekucji sądowej i administracyjnej. Znaczące podwyższanie w ostatnich latach wynagrodzenia minimalnego oraz fakt, że wysokość kwot wolnych od egzekucji z wynagrodzenia za pracę i rachunku bankowego jest powiązana z tym wynagrodzeniem powoduje, że stale rośnie liczba dłużników, których nie można poddać skutecznej procedurze egzekucyjnej. Obecnie jednym z najprostszych sposobów uniknięcia regulowania swoich zobowiązań innych niż należności alimentacyjne jest fikcyjne zatrudnianie się z wynagrodzeniem minimalnym, które jest wolne od potrąceń oraz otrzymywanie pozostałej części wynagrodzenia w sposób nierejestrowany. Na powyższy problem (jednakże jedynie w kontekście nieregulowania należności alimentacyjnych) wskazywała Rada Ministrów w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych (druk sejmowy nr 2987 – VIII kadencja Sejmu). Skuteczność egzekucji sądowej (rozumianej jako stosunek spraw całkowicie wyegzekwowanych do liczby spraw, które wpłynęły) wynosi ok. 20%, zaś procent kwot wyegzekwowanych do kwot zgłoszonych wynosi ok. 12%. Na problem małej efektywności egzekucji administracyjnej wskazuje również Rada Ministrów - w wieloletnim planie finansowym Państwa na lata 2019-2022I, stanowiącym załącznik do uchwały Rady Ministrów nr 31 z dnia 24 kwietnia 2019 r. wskazano, że poprawa skuteczności i efektywności egzekucji administracyjnej jest jednym z priorytetów w polityce fiskalnej rządu.

Dokonywany w ostatnich latach wzrost kwoty minimalnego wynagrodzenia spowodował, że kwota ta coraz bardziej zbliża się do mediany wynagrodzenia, a zatem do zarobków osiąganym przez znaczną część społeczeństwa, oddalając się w ten sposób od kwoty uznawanej za minimum egzystencji. Zgodnie z aktualnymi przepisami dłużnicy pobierający wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę są w całości chronieni przed egzekucją, co stawia ich w sytuacji uprzywilejowanej wobec znacznej części społeczeństwa, która musi z analogicznego wynagrodzenia ponosić bieżące wydatki również na obsługę zaciągniętych zobowiązań. Kwota wolna od potrąceń nie ma odniesienia do rzeczywistej sytuacji życiowej dłużnika, np. nie różnicuje sytuacji osoby, która z minimalnego dochodu musi utrzymać kilkusobową rodzinę, i osoby, która uzyskując minimalny dochód, pozostaje np. na utrzymaniu rodziców. Budzi to oczywiste zastrzeżenia z perspektywy zasad równości i sprawiedliwości społecznej.

Projektowana ustawa, pozwalając dłużnikom na zachowanie nadal środków niezbędnych do życia, zmierza do ograniczenia skali tej niesprawiedliwości.

Z uwagi na konieczność dostosowania systemów informatycznych w bankach i spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (realizujących sądowe i administracyjne zajęcia rachunków bankowych) oraz systemów kadrowo-płacowych (w podmiotach realizujących zajęcia wypłacanego wynagrodzenia i innych wierzytelności, do których stosuje się odpowiednio art. 87 i 87¹ Kodeksu pracy), projekt zakłada długie vacatio legis, aby umożliwić odpowiednie dostosowanie tych systemów.

3. Skutki projektowanej ustawy

Skutkiem prawnym i społecznym projektowanej ustawy będzie eliminacja instrumentów, które w nieuzasadniony sposób chronią dłużników, powodując że często ich sytuacja finansowa jest lepsza niż sytuacja ich wierzycieli.

Niniejsza ustawa będzie miała wpływ na szereg podmiotów, w tym na mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz organy i instytucje państwowe i samorządowe. Wdrożenie proponowanych rozwiązań nie będzie generować ponadstandardowych wydatków po stronie adresatów norm, w tym przedsiębiorców. Ograniczą się one wyłącznie do drobnego dostosowania istniejących systemów księgowo-płacowych do nowych regulacji oraz systemów informatycznych obsługujących zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego, tak jak ma to miejsce w każdym innym przypadku, w którym zmieniające się przepisy prawa wymuszają takie modyfikacje.

Projektowana ustawa będzie miała pozytywny wpływ na sytuację przedsiębiorców będących wierzycielami, gdyż pozwoli na poprawę efektywności egzekucji należności. Taki sam pozytywny wpływ projektowana ustawa może mieć na sytuację finansową niektórych obywateli – jeśli są oni wierzycielami.

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na budżet Państwa oraz szerzej na sektor finansów publicznych po stronie wydatków. Może mieć jedynie skutek pozytywny, jednakże trudny do precyzyjnego oszacowania, poprzez zwiększenie wpływów podatkowych, celnych, niepodatkowych należności budżetowych, opłat i innych należności, do których stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, wpływów ze składek ZUS i

KRUS, wpływów z wyegzekwowanych grzywien i kosztów sądowych, wpływów z tytułu wyegzekwowanych świadczeń na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej, wpływów z wyegzekwowanych grzywien i kar pieniężnych wymierzanych przez organy administracji publicznej, wpływów z wyegzekwowanych kwot wypłaconych uprzednio przez Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, wpływów z innych należności stanowiących dochód Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

4. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.